

JİTEM ANA DAVA GENİŞ ÖZETİ

Yazar: Serap Işık

Açılımı Jandarma İstihbarat Terörle Mücadele olan JİTEM adlı bir birimin terörle mücadele adı altında devlet teşkilatı içerisinde oluşturulduğu ve 80'li yılların sonundan itibaren devlet adına işkence, gözaltında kayıp ve yargısız infazlarda bulunduğu Türkiye'de çok uzun yıllar devlet yetkilileri tarafından reddedildi. JİTEM'in varlığı ve faaliyetlerinin suç teşkil edip etmediği sorgulanamadı ve ne yargı ne de yasama erkleri bu konuda bir teşebbüste bulundu. İlk kez 1995 yılında TBMM Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Komisyonu JİTEM mensuplarının korucu ve itirafçılarla birlikte birçok yasa dışı olaya karıştığının komisyon tarafından tespit edildiğini belirtti ve gerekli soruşturmanın yapılması için Adalet Bakanlığı'na suç duyurusunda bulunulmasına karar verdi.[1] 1996 yılında kurulan Susurluk Komisyonu da JİTEM'in varlığı tartışılıyor olmasına rağmen JİTEM'e atfedilen eylemlerin gerçek olduğunun ortaya çıktığını belirtti.[2] Ancak bu komisyonların raporlarının bazı bölümleri devlet sırrı içerdiği gerekçesiyle hazırlandıkları dönemde kamuoyuyla paylaşılmadığı gibi, komisyon raporları savcılar ve diğer yetkilileri göreve çağırmasına ve delil teşkil edecek pek çok bilgi ve belgeye işaret etmesine rağmen herhangi bir soruşturma da başlatılmadı.

Susurluk skandalından bir yıl sonra Başbakanlık Teftiş Kurulu başkanı Kutlu Savaş tarafından hazırlanan raporda JİTEM'in 1980'li yılların başında kurulduğu belirtildi.[3] Bu raporda İbrahim Babat'ın mektupla verdiği bilgiler yer alıyordu ve bir kısmı devlet sırrı olduğu gerekçesiyle sansürlenmişti. Bu mektupta JİTEM adı altında itirafçıların ve korucuların, rütbeli Jandarma görevlilerinden emir alarak işledikleri faili meçhul cinayetler anlatılıyor ve "PKK ile ilişkisi olduğundan şüphe edilen herkesi infaz etmek görevimizdi" deniliyordu. 1998 yılında dönemin İdil Savcısı İlhan Cihaner, 1989'da faili meçhul bir şekilde öldürülen üç kişi hakkında on yıldır sürüncemede bırakılan bir dosyayı İbrahim Babat'ın itiraflarının basına yansımalarından sonra tekrar açtı. İbrahim Babat'ı sorgulamak için Adalet Bakanlığı'ndan izin istedi ancak bu talebi 09.10.1998 tarihinde Bakanlık tarafından reddedildi. Her ne kadar fezlekedede JİTEM'in adı geçmiyorsa da, böyle bir birimin varlığının hiç kimse tarafından dile getirilemediği bir dönemde faili meçhulleri yerine getiren tetikçilere emir verdiği ileri sürülen emekli Albay Arif Doğan, Jandarma subayları Şaban Bayram, Sinan Yaşar ve Binbaşı Ahmet Cem Ersever'i sanık olarak gösterdi ve 08.01.1999 tarihli görevsizlik kararını Diyarbakır DGM Başsavcılığı'na gönderdi.[4]

1999 yılında bu mektupta ismi geçen ve aralarında Abdülkadir Aygan'ın da yer aldığı PKK itirafçıları ve jandarma istihbarat elemanlarından oluşan 11 sanık hakkında Diyarbakır DGM Başsavcılığı tarafından, "JİTEM örgütü içerisinde yer alarak" 765 sayılı TCK'nın 313. maddesi uyarınca, "cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak" ve 450. maddesi uyarınca "birden fazla kişiyi öldürmek" suçlamalarıyla soruşturma başlatıldı ve dava açıldı.[5] İdil Savcısının görevsizlik kararında ismi geçen Arif Doğan, Şaban Bayram, Sinan Yaşar ve Ahmet Cem Ersever hakkında soruşturma başlatılması için Diyarbakır DGM Başsavcılığı 1999 yılında Genelkurmay Başkanlığı'ndan izin istedi; ancak Genelkurmay Başkanlığı bu şahısların sivil mahkemelerde yargılanması için izin vermedi. Açılan davada görevli mahkemenin belirlenmesi 10 yıl sürdü ve dava dosyası bu 10 yıl boyunca Diyarbakır 3 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi, Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 7. Kolordu Askeri Mahkemesi, Diyarbakır Özel Yetkili 6. Ağır Ceza Mahkemesi ile Uyuşmazlık Mahkemesi arasında gidip geldi.[6]

İsveç'te siyasi mülteci olarak yaşayan eski itirafçı Abdülkadir Aygan'ın (Aziz Turan) Türkiye'deki çeşitli basın organlarına yaptığı açıklamalar ve internette JİTEM bordrosunu ve üst düzey askeri yetkililerle çekilmiş fotoğraflarını yayınlaması yeni bir davanın açılmasını hızlandırdı. Abdülkadir Aygan, 1994 yılında kaybolan ve bir daha kendisinden haber alınamayan Murat Aslan'ın JİTEM elemanlarınca kaçırılarak öldürüldüğünü 2004 yılında Ülkede Özgür Gündem gazetesine ayrıntılarıyla anlattı. Mağdur yakınlarının Diyarbakır İHD'ye başvurmasının ardından Diyarbakır Barosu'nun da katıldığı bir heyet belirlenerek kazı çalışması yapıldı ve ulaşılan kemikler anne-babanın DNA örnekleri ile karşılaştırıldı. Murat Aslan'ın kimliği doğrulandı ve Abdülkadir Aygan'ın verdiği bilgiler doğrulanmış oldu. 2005 yılında aralarında 2009 yılında intihar eden Emekli Albay Abdülkerim Kırca, "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım, PKK itirafçısı Abdülkadir Aygan ve Uzman Çavuş Yüksel Uğur'un da bulunduğu 8 sanık hakkında daha önceki soruşturma dosyaları üzerinden dava açıldı. Açılan davanın iddianamesinde, sanıklar hakkında "JİTEM adı altında 'sözde devlet' adına ancak yasadışı olarak" suç işlemek için teşekkül oluşturmak, bir suçu söylemek için işkence yapmak ve taammüden öldürmek suçlamaları yer almaktadır.[7] İddianame, soruşturmanın başlatılmasından 13 yıl sonra hazırlanabildi, dava dosyası görev uyuşmazlıkları sebebiyle Ağır Ceza Mahkemesi, Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi ve Askeri Mahkeme tarafından uyuşmazlık konusu yapıldı ve görevli mahkeme 17 yıl sonra belirlenebildi.[8]

Bahsi geçen bu iki dava Mayıs 2010'da birleştirildi ve şu an hala Diyarbakır Özel Yetkili 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2009/477 E sayılı dava dosyası üzerinden devam etmekte. 2009 yılında Abdülkerim Kırca'nın intihar etmesi üzerine ikinci davada 7

sanık kalmıştır. Nisan 2011 tarihine dek 15 sanıkla devam eden dava dosyasına bu tarihte uzman çavuş Yüksel Uğur'un dosyası da Askeri Mahkemeden gönderilerek eklendi. Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak, bir suçu söyletmek için işkence yapmak, taammüden adam öldürmek suçlamalarından yargılanan 16 sanık hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis ile 15 yıl ağır hapis cezası arasında değişen cezalar talep edilmektedir. Korucu , itirafçı ve güvenlik güçleri ile çalışan sivil memurlardan oluşan bu sanıkların isimleri: “Yeşil” kod adlı Mahmut Yıldırım, Abdülkadir Aygan (Aziz Turan), Muhsin Gül, Fethi Çetin (Fırat Can Eren), Faysal Şanlı, Hayrettin Toka, Hüseyin Tilki (Hüseyin Eren), Ali Ozansoy (Ahmet Turan Altaylı), Adil Timurtaş, Recep Tiril (Recep Erkal), Kemal Emlük (Erhan Berrak), Saniye Emlük (Emel Berrak), İbrahim Babat (Hacı Hasan), Mehmet Zahit Karadeniz, Lokman Gündüz.

Sanıkların tamamı tutuksuz yargılanmaktadır. Sadece İsveç'te bulunan Abdülkadir Aygan hakkında gıyabi tutuklama kararı verilmiştir. Bu tutuklama kararının uygulanabilmesi için Aygan'ın Türkiye'ye iadesi gerekmektedir. Ancak davanın 15 Kasım 2012'de yapılan duruşmasında mahkeme heyeti Emniyet Genel Müdürlüğü'ne daha önce Aygan'ın iadesi için yazılan yazıya gelen cevabı okudu. Bu cevapta Emniyet Müdürlüğüne mahkeme tarafından gönderilen yazıda, Aygan'ın önce PKK yandaşı daha sonra JİTEM üyesi olduğunun belirtildiği, fakat Türkiye'de JİTEM adı altında sözde devlet adına yasadışı faaliyet yürüten bir birimin varlığının henüz netlik kazanmadığı, bu sebeple uluslararası bir boyutta bu örgütün varlığından bahisle Aygan hakkında yakalama kararı çıkartılamayacağı belirtilmiştir. Bu cevaba karşılık mahkeme heyeti, Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'nın Aygan hakkındaki bilgi ve belgeleri tekrar Emniyet Müdürlüğü'ne göndermesine karar verdi. Bu dava dosyasında yer alan ve Ergenekon davasından bu dava dosyasına gönderilen delil ve belgelerle JİTEM'in varlığı defalarca kabul edilmiş olsa da Emniyet Müdürlüğü ve Genel Kurmay Başkanlığı hala bu oluşumun varlığını reddetme eğilimindedir.

Dava kapsamında ifadesi alınan Ergenekon sanıklarından Arif Doğan, JİTEM'i kendisinin kurduğunu ifadesinde belirtti ve evinde yapılan aramalarda JİTEM'e ait resmi dokümanlar ele geçirildi. Ancak, JİTEM'in varlığıyla ilgili kendisinden bilgi istenen Jandarma Genel Komutanlığı'nca, mahkemeye gönderilen cevabi yazıda “Jandarma Genel Komutanlığı kuruluş ve kadrolarında JİTEM adı altında bir birimin bulunmadığı, geçmişte de böyle bir kadronun oluşturulmadığı” belirtildi. 1984 ile 1992 arasında Diyarbakır Emniyeti İstihbarat Şube Müdürü olarak görev yapan Hanefi Avcı, talimatla alınan ifadesinde JİTEM'in eylemlerini anlattı ve “Bunlar üstlerinin bilgisi ve denetimi dâhilindeydi” şeklinde beyanda bulundu.

Yargılama sürerken mahkeme İçişleri Bakanlığı'ndan kimlikleri değiştirilen Ali Ozansoy, Hüseyin Tilki, Fethi Çetin ve Kemal Emlük'ün yeni nüfus bilgilerini istedi. İçişleri Bakanlığı kimliği değiştirilen bu şahısların deşifre edilemeyeceğini bildirdi. Bunun üzerine mahkeme kimlik bilgilerini ivedilikle istedi ve aksi takdirde suçlunun korunmuş olacağını belirtti ve ancak bu uyarının ardından kimlik bilgilerine ulaşılabildi. Bütün sanıkların kimlikleri tespit edilmiş olmasına rağmen davada hiçbir tutuklu sanık olmaması tanıkların ve mağdur yakınlarının daha fazla bilgiyi mahkemeye paylaşmasını engelliyor. Müdahil avukatların sanıklar hakkında tutuklama kararı verilmesi veya yurtdışına çıkma yasağı konulması talepleri mahkeme tarafından reddediliyor. 4 sanık hakkında yakalama kararının sonuçlanması bekleniyor. Oysa Şubat 2012'de yapılan duruşmada dinlenen tanık Emrah Özdemir, kumarhaneciler kralı olarak bilinen Ömer Lütfi Topal'ın şoförünün oğlu olduğunu, sanıklardan Adil Timurtaş, İbrahim Babat, Fethi Çetin, Abdulkadir Aygan ve Ali Ozansoy'u tanıdığını ve bu şahısların eski Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan, eski Mardin Jandarma Alay Komutanı Albay Rıdvan Özden ile eski Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Bahtiyar Aydın ve Musa Anter'in öldürülmesi olaylarında yer aldıklarını, üst düzey yetkililerden emir aldıklarını belirtti. Ergenekon davasının 2. iddianamesinde de bu şahısların emir aldıkları üst düzey yetkililere dair bilgiler yer alıyor. Ancak bu davada da söz konusu üst düzey yetkililer faili meçhul cinayetler üzerinden yargılanmıyor. Oysa JİTEM davası sanıklarından itirafçı Adil Timurtaş, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen Ergenekon davası kapsamında Ağustos 2012 tarihinde tanık olarak verdiği ifadesinde üst düzey yetkililerin bilgisi dâhilinde JİTEM için çalışanların o dönem 5 milyonun üzerinde maaş aldığını ve Jandarma lojmanlarında kaldıklarını belirtiyor.[9]

Tanık beyanı bu gibi davalarda çok önemli bir delil niteliği taşıyor; çünkü devlet görevlileri tarafından, devam eden bir stratejinin parçası olarak işlenen suçlarda yazılı delillerin elde edilmesi eğer çok kararlı bir siyasi irade mevcut değilse devleti koruma refleksiyle engelleniyor. Dolayısıyla tanıkların yasal ve fiili olarak etkin bir şekilde korunması, tanık ifadeleri alınırken özenli davranılması, mesela tanıkların anadillerinde ve nitelikli bir tercüman aracılığıyla ifade vermelerinin ve mağdurların tanık ve sanık ifadelerini dinlerken tercümandan yararlanmalarının sağlanması gerekiyor. Ancak sanıkların tutuksuz yargılanması, sanıklarla mağdur ve tanıklar arasındaki güç dengesinin eşitsizliği düşünüldüğünde, devlet tarafından güvenliği sağlanmayan tanık ve mağdur yakınlarının sessiz kalmasına ve benzer binlerce dosyadan sadece küçük bir kısmının yargılamasının yapılmaya çalışıldığı bu davada hiçbir aşama kaydedilememesine yol açıyor. Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın 2012 yılı sonuç bildirgesinde belirtildiği gibi Türkiye'de ceza yargılaması yoluyla hakikate ulaşmanın önündeki engeller sadece mağdur ve sanıklar

üzerindeki baskılarla sınırlı değildir, ancak soruşturmaların genişletilmesini engelleyen en önemli sebeptir. Bunun yanı sıra yargı mensuplarının sahip olduğu devleti koruma zihniyeti ve yasal düzenlemelerden kaynaklanan engeller de mevcuttur. Ancak yine bu bildirmede belirtildiği gibi temel sorun JİTEM faaliyetlerinin dönemsel olarak nitelendirilmesi, failerin anonimleştirilmesi ve bu faaliyetlerin devlet tarafından oluşturulan bir yapı vasıtasıyla sistematik olarak insanlığa karşı suçlar kapsamında gerçekleştirildiğinin kabul edilmemesidir.[10] Bütün bu sorunların aynı şekilde yaşandığı diğer bir dava Cizre JİTEM davası olarak bilinen Temizöz ve Diğerleri davasıdır.

JİTEM Devletten Bağımsız Hukuk Dışı Bir Yapılanma mıdır?

TBMM Şemdinli olaylarını araştırma komisyonu raporunda Mülkiye Müfettişlerinin sunmuş oldukları bilgilere istinaden: Türkiye genelinde Jandarma Genel Komutanlığına bağlı 14 Jandarma Bölge Komutanlığı, Jandarma Bölge Komutanlıklarına bağlı değişen sayılarda İl Jandarma Komutanlıkları ve İl Jandarma Komutanlıklarına bağlı ilçe sayısı kadar İlçe Jandarma Komutanlığı bulunmaktadır. Her komutanlıkta bir karargah ve her karargahta bir istihbarat birimi bulunmaktadır. Karargahlar arasında doğrudan bilgi akışı veya emir-komuta bağlantısı yoktur. Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Başkanlığı ile Jandarma Bölge Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğü arasında veya Jandarma Bölge Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğü ile İl Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğü arasında bir emir komuta bağlantısı veya bilgi akışı yoktur. Tüm faaliyetler karargahın bağlı olduğu Birlik Komutanı tarafından yürütülmektedir. Bu kuralın istisnası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Jandarma Genel Komutanlığı Birlikleridir. Batman, Diyarbakır, Hakkari, Mardin, Siirt, Şırnak, Şanlıurfa ve Van illerindeki Jandarma Genel Komutanlığı Birlikleri, İç Güvenlik Harekatının yürütülmesi ile ilgili konularda Kara Kuvvetleri Komutanlığı Birliklerinin hareket komutasında ve kontrolindedir. Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı olarak, 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat ve görevleri Hakkında Kanununun 5. maddesi gereğince istihbarat birimleri ve bu birimlerin "Teşkilat ve Malzeme Kadrosu" oluşturulmuştur. "Jandarmanın 2803 sayılı Kanunda tanımlanan mülki görevlerinin yerine getirilmesi ile ilgili olarak kendi sorumluluk alanında istihbarat toplama yetkisi ve görevi vardır. Ancak polis bölgesinde bu faaliyetin yapılabilmesi için mülki amir bilgisi dâhilinde ilgili polis birimleriyle işbirliği yapması gerekmektedir. Bu esaslara uyulmaksızın jandarmanın polis bölgesinde istihbarat faaliyetinde bulunması mer 'i mevzuata aykırılık teşkil etmektedir." [11]

2935 sayılı 25.10.1983 tarihli Olağanüstü Hal Kanunu uyarınca Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu Milli Güvenlik Kurulu'nun da görüşünü aldıktan sonra 19 Temmuz 1987 tarihinde 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Bingöl, Diyarbakır, Hakkari, Elazığ, Mardin, Siirt Tunceli ve Van OHAL kapsamına alındı. Bitlis, Muş ve Adıyaman komşu il oldukları için OHAL kapsamına eklendi. Batman ve Şırnak 1990 yılında il oldukları için bu iki il de OHAL kapsamına alındı. Kaldırıldığı 2000'li yıllara kadar 23 yıl boyunca 46 kez uzatılan OHAL kapsamında 13 il bulunuyordu. 387 sayılı KHK ile OHAL Valilerine olağanüstü yetkiler tanındı. OHAL Kanunu, Bakanlar Kurulu'na Anayasanın 91. Maddesindeki kısıtlamalara ve usule bağlı olmaksızın yani kişi hak ve hürriyetlerini askıya alarak KHK çıkarma yetkisi veriyordu (hala veriyor). OHAL kanunuyla sınır ötesi operasyon ve kurumlar arası ilişkiler düzenlenirken, 1987 yılında OHAL Valiliği ile birlikte tesis edilen diğer bir kurum da Jandarma Asayiş Komutanlığı idi. Esas amacı terörle mücadele olan bu kurum gayri nizamı harp tekniklerinin kendisine bağlı olarak geliştirildiği bir merkez oldu. Yine 1987 yılında kurulan Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı 1987 Ekim'inde Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı emrine verildi. Jandarma Genel Komutanlığı'nın Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesine gönderdiği bir yazıda belirttiği üzere:

“Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığının Kasım 1987 tarihinde; terörle mücadelede kendi sorumluluk bölgesindeki istihbarat etkinliğini arttırmak ve Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı kadrosunu güçlendirerek, istihbarat hizmetlerini daha iyi seviyeye çıkartmak maksadıyla; Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı isminin, 'Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Grup Komutanlığı' bünyesindeki İstihbarat Tim Komutanlığı ise, 'Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Birlik Komutanlığı' olarak değiştirilmesi teklif edilmiştir. Söz konusu teklif geçici görev kuruluşuyla ve deneme mahiyetinde bir süre uygulanmış ancak; Mart 1990 tarihinde yapılan istihbarat kadro çalışmalarında Jandarma İstihbarat Grup Komutanlıkları ve Jandarma İstihbarat Tim Komutanlıkları önceki kadro ve kuruluş yapısıyla teşkilatlanmasına devam etmiştir. Nitekim bu tarihte yapılan kadro düzenlemesinde de, istihbarat birimleri, Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı/Gruplar Komutanlığı ve Jandarma İstihbarat Tim Komutanlığı olarak isimlendirilmiş, müteakip dönemlerde yapılan bütün kadro çalışmalarında da Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı ve Jandarma İstihbarat Tim Komutanlığı olarak düzenlenmiştir. Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığınca teklif edilen geçici görev kuruluşu uygulamasına Nisan 1990 tarihinde son verilmiş ve Jandarma Genel Komutanlığınca yapılan düzenleme doğrultusunda Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı İstihbarat Birimleri, Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı ve Jandarma İstihbarat Tim Komutanlığı olarak teşkilatlanmıştır.”

OHAL bölgesindeki Jandarma İl ve İlçe Birlik veya Bölük Komutanlıkları da OHAL Valiliği'nin emrinde ve Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'nın komutasında görev yapmaktaydı. 1985 yılında 442 sayılı Köy Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle muhtarın teklifi kaymakamın kabulü ile gönüllü veya valiliğin teklifi ve İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile geçici köy korucuları atanmıştır. İdari açıdan Kaymakama, mesleki olarak ise Jandarma Bölük Komutanlıklarına bağlıdırlar. 1988 tarihli ve 3419 Sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun'la itirafçılık kurumu oluşturulmuş ve TCK'daki belli suçları işlemek için teşekkül, çete veya cemiyete mensup olup bu suçları işledikten sonra veya suç işlemeden önce pişmanlık duyarak devlete başvurular hakkında ceza indirimine gidilmesi düzenlenmiştir. Ayrıca kanunun ikinci maddesinde, nüfus kayıtlarından adli sicil kayıtlarına itirafçılar hakkında tüm kayıtların değiştirilmesi ve koruma masraflarının İçişleri Bakanlığı'nın bütçesinden karşılanması düzenlenmiştir. TBMM 19. Dönem Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Komisyonu'nun raporunda itirafçıların ve geçici köy korucularının jandarma mensuplarıncı suç teşkil eden eylemlerde kullanıldıkları ve bu kurumların kaldırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen hiyerarşik yapılanmada Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'na, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı ise Jandarma Kuvvetler Komutanlığı'na, Jandarma Kuvvetler Komutanlığı Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlıdır. Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan yardımcıları, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'nın katılımıyla Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Milli Güvenlik Kurulu, ilgili bakanlıklardan gelen taslaklara Milli Güvenlik Sekreterliği tarafından son şeklinin verilmesi ve Bakanlar Kurulu onayıyla Milli Güvenlik Siyaseti Belgesi'ni düzenler. Bu belge TBMM üyelerinin dahi erişimine açık olmayan ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin "iç tehdit" olarak gördüğü konuların yer aldığı ve bu iç tehditlere karşı devlet kurumlarının ortaklaşarak geliştirdiği stratejileri ortaya koyuyor. Milli Güvenlik Kurulunun bilgi edinme hakkı kapsamında sorulan sorulara genel ve içerik itibarıyla cevap barındırmayan yanıtlar verildiği biliniyor. Bilinen bir diğer husus da, 28 Şubat yargılaması sürecinde bu belgenin deşifre olan kısımlarında ülkedeki başlıca iç tehdidinin irtica ve bölücü faaliyetler olarak nitelendirildiği ve bu tehditlerle mücadele yöntemlerinin en katı şekilde düzenlendiği. Milli İstihbarat Teşkilatı ve Jandarma Genel Komutanlığı'nı da bünyesinde barındıran bu kurumun büyük bir gizlilik ve ciddiyetle düzenlediği bir yurtiçi güvenlik stratejisi ve siyaseti bulunduğu, gerek askeri hiyerarşinin ve emir komuta zincirinin hiçbir şekilde gevşek bir yapılanmaya müsamaha göstermediği TSK bünyesinde, gerekse güvenlik birimlerinin OHAL kanunuyla son derece sıkı saflaştırılmış ve tek bir merkezden idare edilen bir

yönetim içerisinde olağanüstü hal valiliğine ve yürütmeye bağlandığı bir ortamda, JİTEM'in terörle mücadelede sorumlu güvenlik güçlerinin ve ilgili ve yetkili diğer devlet kurumlarının ve yöneticilerinin bilgisi dahilinde olmayan, gizli ve adi bir suç örgütü olduğunu ileri sürmek ancak devlet terörünü yine devleti koruma refleksiyle örtbas etmek niyetiyle açıklanabilir. Zira TESEV tarafından yayınlanan Güvenlik Sektörü ile ilgili 2006-2008 yıllarını kapsayan Almanak'ta Zeynep Şarlak tarafından MGK ve MGKGS hakkında yapılan değerlendirme JİTEM'in "gizli" olarak faaliyette bulunmasının ne denli imkansız olduğunu açıklar niteliktedir: "Resmi görüntüde istişari ve/veya bürokratik bir kurum olarak yapılandırılan, askeri otoritenin vesayeti altında işleyen bu kurumlar, gizli yönetmelikleri sayesinde geniş müdahale alanlarını derinleştirerek, yargı denetiminden yoksun bir iç iktidar mekanizması kurmuşlardır. Yürütmeye doğrudan müdahaleye yetkili bir kurumsal yapıyla yetinilmeyip, idari organlar dahil olmak üzere devlete bağlı birçok kurum MGK ve Genel Sekreterliği'nin Milli Güvenlik Siyaset Belgeleriyle sabitlediği siyasetinin dışına çıkamayacakları bir mevzuatla, 'milli güvenlik siyasetinin gereklerine uyma' şerhiyle kuşatılmış, demokratik haklar da aynı şekilde milli güvenlik gerekçesiyle denetim altına alınmıştır. Bütün bu iktidar mühendisliği faaliyeti, Genel Sekreterlik elemanlarının Meclis komisyonlarında ve bütçe planlama süreçlerinde de görev almasıyla yasama organına da yayılmıştır." [12]

Sırasıyla 1995, 1998 ve 2006 [13] yıllarında hazırlanan ve JİTEM'in varlığını ve mensuplarının diğer istihbarat birimleri tarafından da kullanıldığını ifade eden ve yetkilileri göreve çağıran TBMM raporları mevcuttur. Ancak tüm fonksiyonları ve bileşenleri ile işleyen bir parlamenter demokraside olması gerektiği gibi bu komisyonlara belli belgelere erişim ve belli kişileri gerekirse zorla getirterek tanık olarak dinleme yetkisi verilmediği için, bu raporlar yapılanmanın boyutunu tamamen deşifre edememiş; ancak görünen kısmı bile yasama organı tarafından devlet kurumlarına ciddi uyarıların yapılmasına yeterli olmuştur. Yasama organının bir kısmının oluşturduğu bu komisyonların çağrılarını ne yargı ne de yürütme erkleri dikkate almıştır.

Devletin istihbarat birimlerinde afişe olmuş bir yozlaşmanın süregidebilmesi yine ilgili ve yetkili devlet birimlerinin sorumlulukları dahilindedir. Müdahale edilmeyen her suç, örtülü veya etkin bir biçimde devlet tarafından desteklenmiş demektir. Söz konusu suçlara karışanların tamamı, suç tarihinde ödeneklerini kamu bütçesinden almakta ve kamu görevi icra etmektedir. CHP Genel Sekreter Yardımcısı Sinan Yerlikaya 1997 yılında, JİTEM bütçesinin TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda gizli bir oturumla görüşüldüğünü, görüşmeye sadece askeri yetkililerin ve milletvekillerinin katıldığını, görüşülen dosyada harcamaların nereye yapılacağına

dair bir bilgi olmadığını ve sadece rakamların görüldüğünü, görüşmeye katılan milletvekillerine görüşmeyi ve rakamları kamuoyuna sızdırmamaları için namus ve şerefleri üzerine yemin ettirildiğini ve bu görüşmeye Hazine ve Maliye yetkililerinin dahi alınmadığını basına açıklamıştır.[14] Yeniden Özgür Gündem Gazetesi'nde itirafçı Abdülkadir Aygan'ın JİTEM adının yer aldığı maaş bordroları yayımlanmış[15], Ergenekon hükümlüsü Emekli Albay ve JİTEM'in kurucusu olduğunu iddia eden Arif Doğan'ın ikametgahında yapılan aramalarda JİTEM'in personel ödemeleri ve masraf listeleri ile ilgili pek çok belge ele geçirilmiş[16], itirafçı Adil Timurtaş da Ergenekon davasının bir duruşmasında verdiği ifadede maaşının JİTEM tarafından karşılandığını ve görev yaptığı dönemde Jandarma Lojmanlarında yaşadığını belirtmiştir.[17]

JİTEM hakkında ortaya çıkan belgeler ve bulgular, 1990'lı yıllar boyunca özellikle OHAL bölgesinde işlenen faili meçhul cinayetlerin, zorla kaybetmelerin, işkence ile öldürmenin ve sayısız insan hakları ihlallerinin bir devlet stratejisi olduğunu kanıtıyor. JİTEM'in, kendisi de bir JİTEM operasyonu ortadan kaldırılan kurucularından Binbaşı Cem Ersever tarafından alenen dillendirilen gayri nizami harp teknikleri ne Türkiye'de ne de uluslararası toplumda yeni keşfedilen bir kavramdır. Parlamenter demokraside bir sapma olarak tanımlanabilecek bu yöntemlerle Türkiye ilk kez 1973 yılında ortaya çıkan bir belge ile tanıştı. Orgeneral Ali Keskiner imzasıyla, 25 Mayıs 1964 tarihli ve OPS: 1708-74-64 Mr. Ta. Krl. sayılı Kara Kuvvetleri Komutanlığı emriyle yürürlüğe giren Sahra Talimnamesi 31-15 isimli belge, Amerikan Özel Harekat Birliklerine ait FM (Field Manual) 31-15 Belgesi'nin Türkçeye çevrilmiş haliydi. Amerikan Özel Kuvvetleri'nin işgal edecekleri ülkedeki halklar üzerinde uygulayacaklarını açıklayan bu talimname Türkiye'de resmi bir belge ile Türkiye halkları üzerinde Silahlı Kuvvetlerin uygulamakla yetkilendirildiği gayri nizami harp tekniklerine yer vermektedir. Bu talimnamede Özel Harp Dairesi'nin görevleri; 'adam öldürme, bombalama, silahlı soygunculuk, işkence, kötürüm bırakma, adam kaçırmak suretiyle tedhiş ve olayları tahrik, misilleme ve rehinelere alıkonması, kundakçılık, sabotaj, propaganda ve yalan haber yayma, zorbalık, şantaj' olarak sıralanmaktaydı. Talimnamede; "Gayrinizami kuvvetin yeraltı unsurları kaide olarak kanuni statüye sahip değildir" deniliyordu.[18] Bu talimname doğrultusunda devletin rutin dışına çıktığı pek çok askeri darbe süreci geçiren Türkiye'nin Milli Güvenlik Strateji Belgesi'nde irticai faaliyetleri saymazsak en önemli ve hayati iç tehdit olarak gördüğü "bölücü faaliyetler" için, bu geleneğin tarihine ve usullerine uygun bir biçimde Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı, İstihbarat Grup Komutanlıkları ve bağlı Timleri ile Emniyet Teşkilatı içerisinde Özel Harekat Dairesi, OHAL Valiliği, Özel Kuvvetler Komutanlığı ve İç Güvenlik Operasyonları ve Psikolojik Harekat Daire Başkanlıkları gibi kurumlar oluşturulmuştur. Devletin tüm kurumları

terörle mücadele söz konusu olduğunda her türlü yöntemin kullanılabilceğini, hukuk dışına çıkılabileceğini uzun yıllar dile getirmiştir. O kadar ki 1992 yılı Adli Yılı açılışında yaptığı konuşmada dönemin Yargıtay Başkanı İsmet Ocakçioğlu, Yargıtay Genel Kurulu adına; “Devletin terörü önlemek için teröristlerin kullandıkları vasıta ve yöntemleri kullanması demokratik hukuk devleti kurallarına da tamamen uygundur” açıklamasında bulunarak dönemin Yüksek Yargı organının hukuk devleti ve demokrasi tahayyülünü ortaya koymuştur.[19] Ankara Cumhuriyet Savcılığı’nın itirafçı Ayhan Çarkın’ın ifadelerine istinaden yeniden başlattığı 16 kişinin faili meçhul bir şekilde öldürülmesi ile ilgili soruşturmada ifadesi alınan Başbakanlık Susurluk Raporu’nun yazarı Kutlu Savaş’ın basına yansıyan ifadelerinde de bu yöntemlerin devletin tüm birimleri tarafından bilindiği ve müdahale edilmediği açıkça belirtiliyor. Savaş, basına yansıyan ifadesinde JİTEM ana davasının ve Musa Anter davasının sanığı olan YEŞİL kod adlı Mahmut Yıldırım ile ilgili MİT’in bilgisi dahilinde yazdığı bölümle ilgili:

“Şahıs hiçbir özelliği ve vasfı olmamasına rağmen devletin ilgili görevli subayını sorgulayabiliyor, haraç alabiliyor, cinayet işleyebiliyor, ama bunlar bilinmesine rağmen ve bu hususlar kayda geçmiş olmasına rağmen hiç kimse bu işe dur demiyor. Bu bende devletin bu tür faili meçhullerde büyük bir müsamahasının olduğu kanaati oluşturdu. Bu durum da Başbakan’a sunduğum fotoğrafın doğruluğunu oluşturdu” diyor.[20]

Kutlu Savaş’ın ifadesi faili meçhul cinayetlerin Türkiye’de devlet eliyle ve planlı bir şekilde yapıldığını kanıtlaması açısından hayati önem taşıyor. Zira JİTEM ve gerçekleştirmiş olduğu “operasyonlar” terörle mücadele için tesis edilen bu kurumlardan sadece birinin faaliyetleridir ve Ergenekon davası, Zirve Yayınevi Katliamı davası gibi davalarda ortaya çıkan diğer bilgi ve belgelerle, yeni açılan faili meçhul soruşturma ve davalarındaki tanıklıklar ve ifadelerle birlikte değerlendirilmeleri, Özel Kuvvetler Komutanlığı’nın yanı sıra, varlığı tıpkı JİTEM gibi önce inkar edilen sonra ortaya çıkan belgelere istinaden mecburen kabul edilen TUSHAD (Türkiye Ulusal Stratejiler ve Harekat Dairesi) gibi kurumların yapıları, personelleri, faaliyetleri ve birbirleriyle bağlantıları ele alınarak yargılamaların yeni bir perspektife kavuşturulması gerekmektedir. Yargı organlarınca en azından varlığı artık kabul edilen devlet içerisindeki suç örgütlerinin son halkasını oluşturan korucu ve itirafçılar dışında hiçbir şüpheli ve sanığa yer verilmeyen davalar ve soruşturmalar, Türkiye tarihinin evveliyatından günümüze kadar kamuoyunu korku ve şüphe içerisinde yaşamaya mecbur eden bu kurumların tasfiyesini ve sorumluların

cezalandırılmasını sağlamaya yetmeyecektir. Devlet suçu ve devlet terörü kavramlarının yasalarla düzenlemesi üzerine konuşulması ve insanlığa karşı suçlarla ilgili içtihat oluşturulması elzemdir. JİTEM adi bir suç örgütü değil, devletin gayri meşru faaliyetlerini yürüten ve insanlığa karşı suç oluşturacak eylemlerinin çoğunu bizzat onun adına gerçekleştirmiş birimdir.

JİTEM bir suç örgütü olsa bile işlediği suçlar adi suçlar mıdır?

Bir an için JİTEM'in söz konusu terörle mücadele birimleri içerisinde, hukuk dışı ve devletin bilgisi dışında yapılmış bir suç örgütü olduğunu düşünelim. Hal böyle olsa dahi JİTEM faaliyetleri; belgeleriyle kanıtlanmış bir şekilde devlet görevlileri, üstelik asayişten ve güvenlikten sorumlu devlet görevlileri tarafından işlenmiş ağır insan hakları ihlalleridir. JİTEM faaliyetlerini ağır insan hakları ihlalleri olarak tanımlamak kuşkusuz eksik nitelendirme yapmak anlamına gelecektir, çünkü JİTEM faaliyetleri devletin güvenlik birimleri tarafından "sistemik ve planlı" bir şekilde işlenmiş ağır insan hakları ihlalleridir. Dolayısıyla JİTEM faaliyetlerinden iddia edildiği gibi devletin "haberi yoksa" dahi, kamu gücünü ve üstelik silah kullanma yetkisini elinde bulunduran güvenlik görevlilerinin sistemik şekilde belli bir toplumsal gruba karşı uzun yıllar işledikleri suçları adi suç olarak tanımlayabilmek için uluslararası ceza hukukunun tüm ilkelerini hiçe saymak gerekir. Bu güne dek JİTEM mensuplarının işledikleri insan hakları ihlalleri ve zorla kaybetme, işkence ile gözaltında öldürme gibi suçları konusunda düzenlenen iddianamelerde[21] söz konusu yapılan bir suç örgütü olarak tanımlanmıştır. JİTEM adlı suç örgütünün üyelerinin "kurumsal hiyerarşinin dışında örgütsel hiyerarşiye bağlı olarak görev yapan" kişiler olarak tanımlandığı bu iddianamelerde artık rutin hale gelen bir de alıntı yapılmaktadır. Bu alıntı 1996 yılında siyaset/mafya/güvenlik kurumları arasındaki kirli ilişkilerin ortaya çıktığı Susurluk kazası sonrası açılan davada Yargıtay tarafından verilen kararda yer alan değerlendirmedir. Söz konusu alıntıda Yargıtay 8.Ceza Dairesinin 15.01.2002 gün ve 16176-125 sayılı kararında şu hususlara yer vermektedir;

"... devletin yetkili organlarından olmakla birlikte emniyet teşkilatında görevli olup haklarında kamu davası açılan sanıkların terörle mücadele adı altında yola çıkıp bir süre sonra yasaların kendilerine verdiği yetkileri tam bir sorumsuzluk içinde ve kendi çıkarlarını gözeterek her türlü yasadışılığı meşru sayıp, amaçlarına ulaşmak için her yöntemi uygun yöntem olarak benimseyerek yanlarına kamu görevlisi olmayan kumarhane işleticisi, uyuşturucu kaçakçısı ile katliam sanığı ve hükümlüsünü de alarak tam bir dayanışma ve işbirliği içinde hareket edip çeteleşme sürecine girmeleriyle eylemlerinin suç tarihi itibarıyla 765 sayılı TCK'nın 313. maddesindeki suçu oluşturmasının ötesinde Anayasanın 6. maddesindeki "Hiçbir kimse veya organ

kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz" hükmüne karşın bir örgütlenme ve yetki kullanımı yoluna gittiklerinin görüldüğü, bunun ise hukuk devleti kuralları içinde savunulur yerinin olamayacağı, terörle mücadele adı altında da olsa açıklandığı gibi hukuk dışı bir örgütlenme ile devletin meşru güçleri gibi güç kullanarak yürürlükteki yasalar yerine kendi güç ve kuralları ile sözde yasalar oluşturmanın, devleti, hukuk devleti olmaktan çıkaracağı, bu koşullarda da güçlüünün sözünün geçtiği, nerede başlayıp nerede sona ereceği belli olmayan her türlü yasadışılığın egemen olduğu bir sistem oluşacağı, sonuçta yurttaş-devlet ilişkisinde hukuk kuralları yerine korku ve kaygının geçerli olacağı, bunun da bir Anayasa ve Yasa ihlalinin ötesinde tam bir hukuk ihlali niteliği taşıyacağı ve hukuk devletinin bütünü ile ortadan kalkması sonucunu doğuracağı göz önüne alındığında mahkemenin sanıkların eylemlerini 765 sayılı TCK'nın 313. maddesine uyar niteliktedir"

JİTEM'in yukarıdaki Yargıtay kararından yapılan alıntıda bahsedilen yapılanmaya benzer bir yapılanma oluşturduğu iddianelerde belirtilmektedir. Ayrıca Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, 01.02.2000 gün ve 8/299-1 sayılı kararına atıfla, 765 sayılı TCK'nın 313. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak suçunun maddi unsurunun suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak olduğu, öngörülen suçun, hazırlık hareketlerinin cezalandırıldığı bir tehlike suçu olduğu ve bu düzenlemeyle müstakbel suçların önlenmesi gayesi güdüldüğü, yasada amaçlananın basit bir birleşmeyi değil kamu için tehlikeli olarak bir birleşmeyi cezalandırmak olduğu belirtilmiştir. Basit birleşmeyi bu suçun ögesi olan birleşmeden ayıran unsurun ise devamlılık, birden fazla suç için bir araya gelme ve süreklilik olduğu vurgulanmıştır. Sonuçta iddianamede bahsi geçen suçların bu unsurları taşıdığına ve suç işlemek için örgüt kurma ve bu örgüte üye olma suçunu oluşturduğu kanaatine varılmıştır. Burada devamlılık ve sürekliliğin varlığı kabul edilmiştir ve bu unsur insanlığa karşı işlenmiş suçlarda planlı ve stratejik olma unsurunu da karşılamaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 77. Maddesi göz önüne alındığında toplumun bir kesimine karşı siyasal, felsefi, ırk veya dini saiklerle bir plan doğrultusunda ve sistemli olarak işlenmiş kasten öldürme eylemlerinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması ve bu suçlarda zamanaşımının işlememesi gerekmektedir. Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda sistemli ve planlı bir suç örgütünden bahsettiğimiz ortadadır. OHAL bölgesinde yer alan illerde yoğunlaşmakla birlikte Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde de siyasal açıdan muhalif olduğuna ya da muhaliflere yardım ve yataklık ettiğine inanılan Kürtlere karşı sistemli bir şekilde işlenmiş zorla kaybetme suçlarının siyasal saiklerle işlendiğini görmek için çok fazla

analize gerek yoktur. 2005 yılında yürürlüğe giren TCK ile yürürlüğe giren bu suç tanımının suç ve cezada kanunilik ilkesi gereği geriye yürümeyeceğine ve sanığın lehine olan kanun uygulanır prensibi gereğince zamanaşımı konusunda suçun işlendiği zamandaki kanunun uygulanması gerektiğine dair tartışmaları uluslararası hukuk çerçevesinde değerlendirmek gerekmektedir. 1948'de Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulunca kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde, 1950 yılında kabul edilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 7. Maddesi'nde hiç kimsenin işlendiği sırada ulusal ya da uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir fiilden dolayı yargılanamayacağı hükmü yer almaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre işlendiği sırada uluslararası hukuk tarafından suç kabul edilen eylemlerin, işlendikleri sırada iç hukukta yer almasalar dahi geriye dönük olarak cezalandırılması kanunilik ilkesine aykırı değildir. Uluslararası hukuk da hukukun genel ilkeleri gibi pozitif ceza hukukun kaynaklarını oluşturmaktadır.[22] Zira uluslararası anlaşma ve statülerde hüküm altına alınmış bu suçlar ve yargılamalarına dair usul ve esaslar, JİTEM gibi pek çok devlet içerisindeki kontra yapılanmalarını tasfiye etmiş ülkelerde uygulanmış ve geçmişte yaşanan insanlık suçları daha demokratik bir sistemin kurulması için gerektiği gibi yargılanmıştır. Faili meçhul cinayetlerle ilgili soruşturmalarda son dönemde savcıların ürkekçe de olsa zamanaşımının işlemeyeceğini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına atıf yaparak belirttiklerini ve zamanaşımı dolduğu halde bu tip dosyaların soruşturmalarını devam ettirdiklerine rastlıyoruz. Zira TMK 10. Madde ile görevli ve yetkili Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı eski Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis'in 1993 yılında öldürülmesiyle ilgili soruşturmanın Şubat ayı itibarıyla zamanaşımı süresi dolmasına rağmen AİHM kararları çerçevesinde dosyayı kapatmayacağına karar verdi. Aynı şekilde Binbaşı Cem Ersever'in öldürülmesi ile ilgili soruşturmada da AİHM'in insanlığa ve insan hayatına yönelik suçlara dair içtihatları dikkate alınarak dosya zamanaşımı süresi dolmasına rağmen açık bırakıldı ve soruşturmaya devam edildi.[23] JİTEM yargılamalarındaki büyük resmi artık tüm Türkiye görmüş bulunuyor. Ancak çeşitli savcılıklarca yürütülen binlerce soruşturmanın akıbeti bu soruşturmalarda araştırılan faili meçhul cinayetlerin aynı stratejinin parçaları olduğunu ortaya çıkaracak bir emsal karar verilmesi gerekiyor. Bugün duruşması görülen JİTEM davasında tutuklu yargılanan hiçbir sanık yok ve davada sonuç alınabilmesi için ya YEŞİL kod adlı Mahmut Yıldırım'ın bulunması ya da Abdülkadir Aygan'ın İsveç'ten iadesinin sağlanması gerekiyor. Bu davanın maktullerini sanık olarak adı geçen itirafçılar öldürmüş olabilir, ancak bu emri onlara kimin verdiği sorgulanmadığı ve görev yaptıkları dönemde ilgili birimlerde görev alan üstleri, dönemin başbakanı, cumhurbaşkanı, OHAL valisi, içişleri bakanı, genel kurmay

başkanı, jandarma genel komutanı ve diğer üst düzey yetkililer bütün bu faili meçhul cinayetleri yaratan devlet politikasından sorumlu tutulmadığı sürece böylesi bir kararın çıkması da mümkün gözüküyor.

Öte yandan Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 16. Protokolü Kasım 2013 itibariyle imzalıyor. Bu ek sözleşme, taraf devletlerin yüksek yargı organlarının AİHS'de yer alan hakların korunması ile ilgili AİHM'e görüş sorma yetkisi veriyor. Bir diğer gelişmede de AİHM, 1994 yılında TSK tarafından bombalanan ve devlet yetkililerinin PKK tarafından bombalandığını öne sürdüğü iki köy hakkında Türkiye'yi mahkum ettiği kararda istisnai bir biçimde, hala açık olan soruşturmada Türkiye devletinin, AİHS Bakanlar Komitesi gözetiminde sorumluları etkin bir şekilde yargılamak ve cezalandırmak zorunda olduğuna karar verdi.[24] Bu karar doğrultusunda ve 4. Yargı Paketi göz önüne alındığında (Mevcut Adalet Bakanının yaptığı gibi) zamanaşımına uğramış dosyaların dahi ilgili bir AİHM kararının ardından tekrar açılması söz konusu olabilir.[25] Devlet suçları ve insanlığa karşı suçlar konusundaki yargılamalarda zorlanacak kanun yollarının tükenmemiş olması ve yeni imkanların geliştirilmesi kuşkusuz hukukçular, insan hakları savunucuları ve her şeyden önemlisi mağdurlar ve mağdur yakınları için umut verici. Ancak bu davaların ilgili devlet belgelerine ulaşılarak etkili şekilde yürütülmesi için gereken siyasi irade eksik olduğu sürece hukuk normları ve kanun yolları işlevsiz birer araçtan öteye geçemiyor. JİTEM Diyarbakır davasında da ne yazık ki her duruşmada, tüm beklentiler AİHM yargıçlarının yorumlarına tevdi ediliyor.

[1] Fedai Erdoğan, TBMM Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Komisyonu Raporu, 2005, s.314.

[2] TBMM Susurluk Komisyonu Raporu, 3 Nisan 1997,
<http://www.kovan.ceng.metu.edu.tr/~erol/ses/susurluk/Susurluk__TBMM_Raporu.html>

[3]Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanı Kutlu Savaş'ın Susurluk Raporu, 1998
<[http://tr.wikisource.org/wiki/Susurluk_Raporu_\(Kutlu_Sava%C5%9F\)](http://tr.wikisource.org/wiki/Susurluk_Raporu_(Kutlu_Sava%C5%9F))>

[4] İdil Cumhuriyet Başsavcılığı 08.01.1999 tarih, 1989/274 hazırlık ve 1999/1 sayılı görevsizlik kararı.

[5] Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı: 21.06.1999 tarih, 1999/1234 hazırlık, 1999/570 esas sayılı iddianame.

[6] Diyarbakır 3 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 15.01.2002 tarih, 1997/187 esas, 2002/1 sayılı görevsizlik kararı. Diyarbakır 3.Ağır Ceza Mahkemesi 13.02.2006 tarih, 2002/60 esas, 2006/48 karar numaralı görevsizlik kararı. 7.Kolordu Askeri Mahkemesinin 28.09.2007 tarih, 2007/542 esas, 2007/1143 sayılı ilamı. Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü 05.05.2008 tarih, 2008/16 esas, 2008/16 karar sayılı ilamı. Diyarbakır 3.Ağır Ceza Mahkemesinin 2008/439 esas sayılı dava dosyası.

[7]Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı 29.03.2005 tarih, 1992/999 hazırlık ve 2005/3479 esas sayılı iddianamesi.

[8] Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 04.04.2005 tarih, 2005/111 esas ve 2005/23 karar sayılı ilamı. Diyarbakır 7. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 27.12.2007 tarih, 2007/256 esas ve 2007/1520 karar sayılı kararı. Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün 02.06.2008 tarih, 2008/22 esas ve 2008/22 karar sayılı ilamı. Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 04.07.2008 tarih ve 2008/468 esas ve 2008/360 karar sayılı ilamı. Özel Yetkili Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesinin 23.12.2008 tarih, 2008/462 esas sayılı kararı.

[9] Milliyet, 14 Ağustos 2012, Timurtaş: “Binin üzerinde terörist öldürdüm”, <<http://gundem.milliyet.com.tr/timurtas-binin-uzerinde-terorist-oldurdum-/gundem/gundemdetay/14.08.2012/1580979/default.htm>>

[10] 12. İnsan Hakları Hareketi Konferansı Sonuç Bildirgesi, 2012, <<http://www.tihv.org.tr/index.php?12ihhk>>

[11]Hakkari Merkez, Yüksekova ve Şemdinli İlçelerinde Meydana Gelen Olayların Araştırılması Amacıyla Kurulan (10/322, 323, 324) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 07.04.2006, s. 291

[12] TESEV Demokratikleşme Programı, Siyasa Raporları, Güvenlik Sektörü 1, “Türkiye’de Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözümler”, Kasım 2009, s. 10’da Hale Akay tarafından alıntılanmıştır: Zeynep Şarlak, “Milli Güvenlik Kurulu”, Ali Bayramoğlu ve Ahmet İnel (ed.), Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Gözetim içinde, s. 109.

[13] TBMM Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Komisyonu Raporu, 1995, TBMM Susurluk Komisyonu Raporu, 1997, Hakkari Merkez, Yüksekova ve Şemdinli

İlçelerinde Meydana Gelen Olayların Araştırılması Amacıyla Kurulan (10/322, 323, 324) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2006.

[14] “JİTEM Bütçesi Gizli Görüşüldü” Milliyet, 16.02.1997, sayfa 15, <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=jitem&isAdv=false>> son erişim Kasım 2013.

[15] “Veli Küçük’ün Yok Dediği JİTEM’in Maaş Bordrosu Var” Bianet, 17.12.2008, <<http://www.bianet.org/bianet/bianet/111401-veli-kucuk-un-yok-dedigi-jitem-in-maas-bordrosu-var>> son erişim Kasım 2013.

[16] “JİTEM’in A Takımının Belgesi Ortaya Çıktı” 15.06.2012, Milliyet.com.tr. <<http://gundem.milliyet.com.tr/jitem-in-a-takiminin-belgesi-ortaya-cikti/gundem/gundemdetay/15.06.2012/1554084/default.htm>> son erişim Kasım 2013.

[17] Milliyet, 14 Ağustos 2012, Timurtaş: “Binin üzerinde terörist öldürdüm”, <<http://gundem.milliyet.com.tr/timurtas-binin-uzerinde-terorist-oldurdum-/gundem/gundemdetay/14.08.2012/1580979/default.htm>> son erişim Kasım 2013.

[18] “Türk Gladyosu Özel Harp Dairesi’dir” Rafet Ballı’nın Emekli Kurmay Yarbay Talat Turhan ile röportajı, 16.11.1990, Milliyet, Sayfa 16, <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=talat%20turhan&isAdv=false>> son erişim Kasım 2013.

[19] Tarık Ziya Ekinci, Devlet ve Ben, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1995, s. 68’de alıntılanmıştır: “Yargıtay’dan Sert Tepki” Milliyet, 8 Eylül 1992, Sayfa 12, <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=ismet%20ocak%20oglu&isAdv=false>> son erişim Kasım 2013.

[20] “Yıllar Sonra Konuştu” Taraf, 14.11.2013, <<http://www.taraf.com.tr/haber/yillar-sonra-konustu.htm>> son erişim Kasım 2013.

[21] Temizöz ve Diğerleri Davasının Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan 14.07.2009 tarihli ve 2009/906 esas-1040 soruşturma-972 iddianame numaralı iddianamesinin 79 ve 80. Sayfaları ile yine aynı dava ile birleştirilen, 1994/3357 soruşturma, 2012/1347 esas ve 2012/1271 iddianame nolu iddianamesinin 3 ve 4. Sayfaları. Yine Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının, 1992/2598

soruşturma, 2013/536 Esas ve 2013/491 iddianame numaraları ile hazırladığı Musa Anter Davası İddianamesinin 28. Sayfası.

[22] Bu konuda ayrıntılı bir analiz için bkz. Öznur Sevdiren, “Bir Uluslararası Ceza Hukuku Problematiği Olarak Zorla Kaybetme Suçunun Ulusal Hukukta Tanınması”, Zorla Kaybetmeler ve Yargının Tutumu, Hakikat Adelet Hafıza Merkezi, 2013 içerisinde.

[23] “Eşref Bitlis Dosyasına Cem Ersever Formülü” Radikal, 05.11.2013, <http://www.radikal.com.tr/turkiye/cem_ersever_dosyasina_esref_bitlis_formulu-1159005> son erişim Kasım 2013.

[24] AİHM, Benzer ve Diğerleri Davası, Başvuru No: 23502/06, 12 Kasım 2013, p.219. <[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-128036#{\"itemid\":\[\"001-128036\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-128036#{\)> son erişim Kasım 2013.

[25] “Ankara’dan AİHM Atağı” NTVMSNBC, 13 Kasım 2013, <<http://www.ntvmsnbc.com/id/25479129/>> son erişim Kasım 2013.